

Standardizirani, kompetenčno usmerjeni
pisni zrelostni izpit / pisni zrelostni in diplomski izpit (SRDP)

Zbirka formul

Matematika (AHS)
Uporabna matematika (BHS)
Poklicni zrelostni izpit

Kazalo vsebine

Poglavje	Stran
1 Množice	3
2 Predpone	3
3 Potence	3
4 Logaritmi	4
5 Kvadratne enačbe	4
6 Ravninski liki	5
7 Telesa	6
8 Trigonometrija	7
9 Kompleksna števila	8
10 Vektorji	8
11 Premice	9
12 Matrike	10
13 Zaporedja in vrste	11
14 Mere spremembe	11
15 Procesi rasti in upadanja	12
16 Odvod in integral	13
17 Diferencialne enačbe 1. reda	14
18 Statistika	15
19 Verjetnost	16
20 Linearna regresija	18
21 Finančna matematika	19
22 Investicijski račun	20
23 Teorija stroškov in cen	21
24 Osnove tehnike in naravoslovja	22
Indeks	23

1 Množice

$\in$	je element ...
$\notin$	ni element ...
$\cap$	preseki
$\cup$	unija
$\subset$	pava podmnožica
$\subseteq$	podmnožica
$\setminus$	razlika množic
$\{\}$	prazna množica

Številске množice

$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, \dots\}$	naravna števila
$\mathbb{Z}$	cela števila
$\mathbb{Q}$	racionalna števila
$\mathbb{R}$	realna števila
$\mathbb{C}$	kompleksna števila
$\mathbb{R}^+$ oz. $\mathbb{R}^-$	pozitivna realna števila oz. negativna realna števila
$\mathbb{R}_0^+$ oz. $\mathbb{R}_0^-$	pozitivna realna števila z nič oz. negativna realna števila z nič

2 Predpone

tera-	T	10^{12}	deci-	d	10^{-1}
giga-	G	10^9	centi-	c	10^{-2}
mega-	M	10^6	mili-	m	10^{-3}
kilo-	k	10^3	mikro-	μ	10^{-6}
hekto-	h	10^2	nano-	n	10^{-9}
deka-	da	10^1	piko-	p	10^{-12}

3 Potence

Potence s celoštevilskimi eksponenti

$$a \in \mathbb{R}; n \in \mathbb{N} \setminus \{0\} \qquad a \in \mathbb{R} \setminus \{0\}; n \in \mathbb{N} \setminus \{0\}$$

$$a^n = \underbrace{a \cdot a \cdot \dots \cdot a}_{n \text{ faktorjev}} \qquad a^1 = a \qquad a^{-n} = \frac{1}{a^n} = \left(\frac{1}{a}\right)^n \qquad a^{-1} = \frac{1}{a} \qquad a^0 = 1$$

Potence z racionalnimi eksponenti (koreni)

$$a, b \in \mathbb{R}_0^+; n, k \in \mathbb{N} \setminus \{0\} \quad \text{pri } n \geq 2$$

$$a = \sqrt[n]{b} \Leftrightarrow a^n = b \qquad a^{\frac{1}{n}} = \sqrt[n]{a} \qquad a^{\frac{k}{n}} = \sqrt[n]{a^k} \qquad a^{-\frac{k}{n}} = \frac{1}{\sqrt[n]{a^k}} \quad \text{pri } a > 0$$

Pravila za računanje

$a, b \in \mathbb{R} \setminus \{0\}; r, s \in \mathbb{Z}$
oz. $a, b \in \mathbb{R}^+; r, s \in \mathbb{Q}$

$a, b \in \mathbb{R}_0^+; m, n, k \in \mathbb{N} \setminus \{0\}$ pri $m, n \geq 2$

$$a^r \cdot a^s = a^{r+s}$$

$$\frac{a^r}{a^s} = a^{r-s}$$

$$(a^r)^s = a^{r \cdot s}$$

$$(a \cdot b)^r = a^r \cdot b^r$$

$$\left(\frac{a}{b}\right)^r = \frac{a^r}{b^r}$$

$$\sqrt[n]{a \cdot b} = \sqrt[n]{a} \cdot \sqrt[n]{b}$$

$$\sqrt[n]{a^k} = (\sqrt[n]{a})^k$$

$$\sqrt[n]{\frac{a}{b}} = \frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}} \quad (b \neq 0)$$

$$\sqrt[n]{\sqrt[m]{a}} = \sqrt[n \cdot m]{a}$$

Binomske formule

$a, b \in \mathbb{R}; n \in \mathbb{N}$

$$(a + b)^2 = a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2$$

$$(a - b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2$$

$$(a + b) \cdot (a - b) = a^2 - b^2$$

$$(a + b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} \cdot a^{n-k} \cdot b^k$$

$$(a - b)^n = \sum_{k=0}^n (-1)^k \cdot \binom{n}{k} \cdot a^{n-k} \cdot b^k$$

4 Logaritmi

$a, b, c \in \mathbb{R}^+$ pri $a \neq 1; x, r \in \mathbb{R}$

$$x = \log_a(b) \Leftrightarrow a^x = b$$

$$\log_a(b \cdot c) = \log_a(b) + \log_a(c)$$

$$\log_a\left(\frac{b}{c}\right) = \log_a(b) - \log_a(c)$$

$$\log_a(b^r) = r \cdot \log_a(b)$$

$$\log_a(a^x) = x$$

$$\log_a(a) = 1$$

$$\log_a(1) = 0$$

$$\log_a\left(\frac{1}{a}\right) = -1$$

$$a^{\log_a(b)} = b$$

naravni logaritem (logaritem pri osnovi e): $\ln(b) = \log_e(b)$

desetiški logaritem (logaritem pri osnovi 10): $\lg(b) = \log_{10}(b)$

5 Kvadratne enačbe

$p, q \in \mathbb{R}$

$a, b, c \in \mathbb{R}$ pri $a \neq 0$

$$x^2 + p \cdot x + q = 0$$

$$x_{1,2} = -\frac{p}{2} \pm \sqrt{\left(\frac{p}{2}\right)^2 - q}$$

$$a \cdot x^2 + b \cdot x + c = 0$$

$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c}}{2 \cdot a}$$

Vietov izrek

x_1 in x_2 sta rešitvi enačbe $x^2 + p \cdot x + q = 0$ natanko takrat, ko velja:

$$x_1 + x_2 = -p$$

$$x_1 \cdot x_2 = q$$

Razcep na linearne faktorje

$$x^2 + p \cdot x + q = (x - x_1) \cdot (x - x_2)$$

6 Ravninski liki

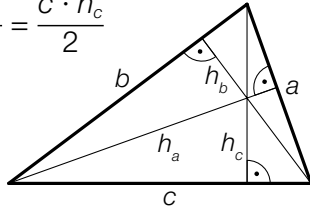
A ... ploščina
u ... obseg

Trikotnik

Splošni trikotnik

$$A = \frac{a \cdot h_a}{2} = \frac{b \cdot h_b}{2} = \frac{c \cdot h_c}{2}$$

$$u = a + b + c$$

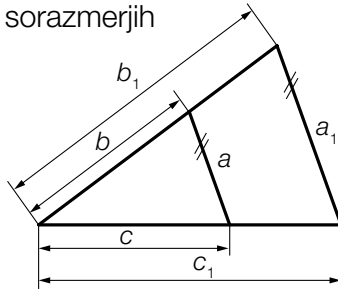

Heronova formula za ploščino

$$A = \sqrt{s \cdot (s - a) \cdot (s - b) \cdot (s - c)} \text{ pri } s = \frac{a + b + c}{2}$$

Podobnost in izrek o sorazmerjih

$$\frac{a}{a_1} = \frac{b}{b_1} = \frac{c}{c_1}$$

Pravokotni trikotnik

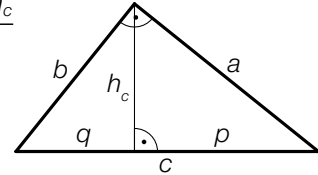
s hipotenuzo c in katetama a, b

$$A = \frac{a \cdot b}{2} = \frac{c \cdot h_c}{2}$$

$$h_c^2 = p \cdot q$$

$$a^2 = c \cdot p$$

$$b^2 = c \cdot q$$

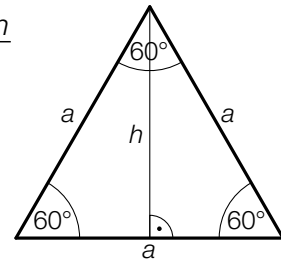
Pitagorov izrek

$$a^2 + b^2 = c^2$$

Enakostranični trikotnik

$$A = \frac{a^2}{4} \cdot \sqrt{3} = \frac{a \cdot h}{2}$$

$$h = \frac{a}{2} \cdot \sqrt{3}$$

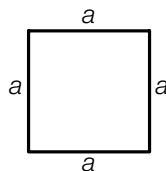

Štirikotnik

Kvadrat

$$A = a^2$$

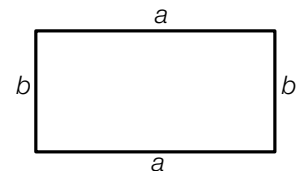
$$u = 4 \cdot a$$

Pravokotnik

$$A = a \cdot b$$

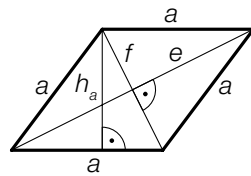
$$u = 2 \cdot a + 2 \cdot b$$

Romb

$$A = a \cdot h_a = \frac{e \cdot f}{2}$$

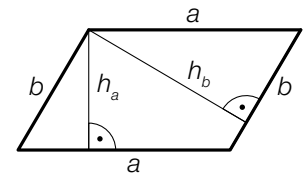
$$u = 4 \cdot a$$

Paralelogram

$$A = a \cdot h_a = b \cdot h_b$$

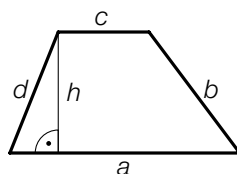
$$u = 2 \cdot a + 2 \cdot b$$

Trapez

$$A = \frac{(a + c) \cdot h}{2}$$

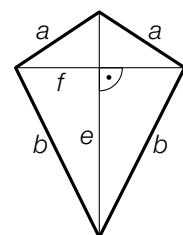
$$u = a + b + c + d$$

Deltoid

$$A = \frac{e \cdot f}{2}$$

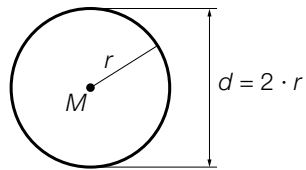
$$u = 2 \cdot a + 2 \cdot b$$

Krog

$$A = \pi \cdot r^2 = \frac{\pi \cdot d^2}{4}$$

$$u = 2 \cdot \pi \cdot r = \pi \cdot d$$

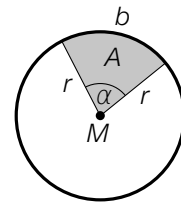

Krožni lok in krožni izsek

α v kotnih merah ($^\circ$)

$$b = \pi \cdot r \cdot \frac{\alpha}{180^\circ}$$

$$A = \pi \cdot r^2 \cdot \frac{\alpha}{360^\circ} = \frac{b \cdot r}{2}$$

7 Telesa

V ... prostornina (volumen)

O ... površina

G ... ploščina osnovne ploskve

M ... plašč (ploščina plašča)

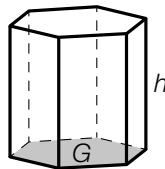
u_G ... obseg osnovne ploskve

Prizma

$$V = G \cdot h$$

$$M = u_G \cdot h$$

$$O = 2 \cdot G + M$$

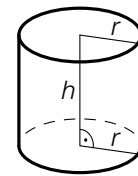

Valj

$$V = \pi \cdot r^2 \cdot h$$

$$M = 2 \cdot \pi \cdot r \cdot h$$

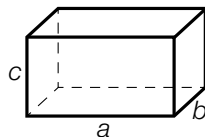
$$O = 2 \cdot \pi \cdot r^2 + 2 \cdot \pi \cdot r \cdot h$$

Kvader

$$V = a \cdot b \cdot c$$

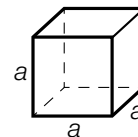
$$O = 2 \cdot (a \cdot b + a \cdot c + b \cdot c)$$

Kocka

$$V = a^3$$

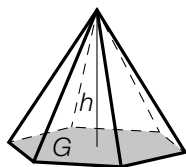
$$O = 6 \cdot a^2$$

Piramida

$$V = \frac{G \cdot h}{3}$$

$$O = G + M$$

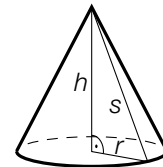
Stožec

$$V = \frac{1}{3} \cdot \pi \cdot r^2 \cdot h$$

$$M = \pi \cdot r \cdot s$$

$$O = \pi \cdot r^2 + \pi \cdot r \cdot s$$

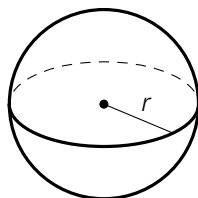
$$s = \sqrt{h^2 + r^2}$$

Krogla

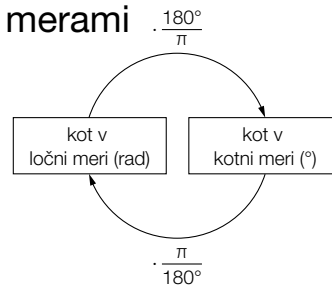
$$V = \frac{4}{3} \cdot \pi \cdot r^3$$

$$O = 4 \cdot \pi \cdot r^2$$

8 Trigonometrija

Pretvorba med kotnimi merami in ločnimi merami
(pretvorba med stopinjami in radiani)

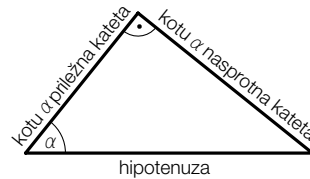

Trigonometrija v pravokotnem trikotniku

Sinus: $\sin(\alpha) = \frac{\text{kotu } \alpha \text{ nasprotna kateta}}{\text{hipotenuza}}$

Kosinus: $\cos(\alpha) = \frac{\text{kotu } \alpha \text{ priležna kateta}}{\text{hipotenuza}}$

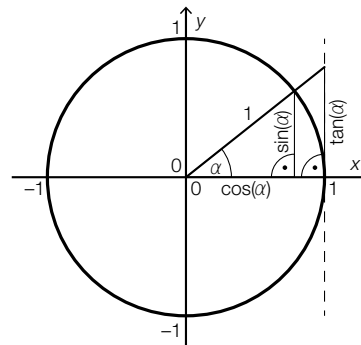
Tangens: $\tan(\alpha) = \frac{\text{kotu } \alpha \text{ nasprotna kateta}}{\text{kotu } \alpha \text{ priležna kateta}}$

Trigonometrija na enotski krožnici

$$\sin^2(\alpha) + \cos^2(\alpha) = 1$$

$$\tan(\alpha) = \frac{\sin(\alpha)}{\cos(\alpha)} \quad \text{za } \cos(\alpha) \neq 0$$

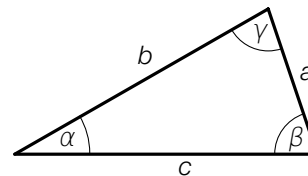
Trigonometrija v splošnem trikotniku

Sinusni izrek: $\frac{a}{\sin(\alpha)} = \frac{b}{\sin(\beta)} = \frac{c}{\sin(\gamma)}$

Kosinusni izrek: $a^2 = b^2 + c^2 - 2 \cdot b \cdot c \cdot \cos(\alpha)$

$$b^2 = a^2 + c^2 - 2 \cdot a \cdot c \cdot \cos(\beta)$$

$$c^2 = a^2 + b^2 - 2 \cdot a \cdot b \cdot \cos(\gamma)$$

Trigonometrična formula za ploščino:

$$A = \frac{1}{2} \cdot b \cdot c \cdot \sin(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot a \cdot c \cdot \sin(\beta) = \frac{1}{2} \cdot a \cdot b \cdot \sin(\gamma)$$

Splošna sinusna funkcija (v odvisnosti od časa t)

A ... amplituda

ω ... krožna frekvenca (kotna hitrost)

φ ... začetna faza (fazni zamik)

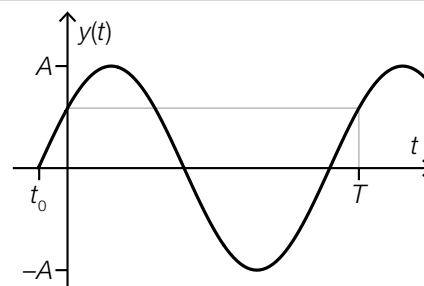
T ... nihajni čas (dolžina periode)

f ... frekvenca

$$y(t) = A \cdot \sin(\omega \cdot t + \varphi)$$

$$T = \frac{2 \cdot \pi}{\omega} = \frac{1}{f}$$

$$t_0 = -\frac{\varphi}{\omega}$$

9 Kompleksna števila

j oz. i ... imaginarna enota pri $j^2 = -1$ oz. $i^2 = -1$

a ... realna komponenta (realni del), $a \in \mathbb{R}$

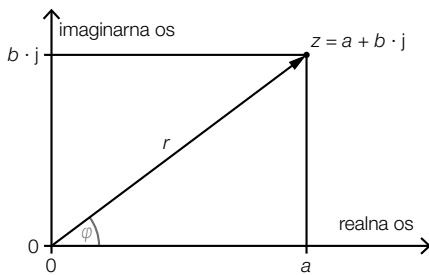
r ... absolutna vrednost, $r \in \mathbb{R}_0^+$

b ... imaginarna komponenta (imaginarni del), $b \in \mathbb{R}$

φ ... argument, $\varphi \in \mathbb{R}$

Komponentna oblika

$$z = a + b \cdot j$$

Polarne oblike

$$z = r \cdot [\cos(\varphi) + j \cdot \sin(\varphi)] = r \cdot e^{j \cdot \varphi} = (r; \varphi) = r \angle \varphi$$

Preračunavanje

$$a = r \cdot \cos(\varphi)$$

$$r = \sqrt{a^2 + b^2}$$

$$b = r \cdot \sin(\varphi)$$

$$\tan(\varphi) = \frac{b}{a}$$

10 Vektorji

P, Q ... točke

Vektorji v $\mathbb{R}^2$

puščica od P do Q :

$$P = (p_1 | p_2), Q = (q_1 | q_2)$$

$$\overrightarrow{PQ} = \begin{pmatrix} q_1 - p_1 \\ q_2 - p_2 \end{pmatrix}$$

Pravila za računanje v $\mathbb{R}^2$

$$\vec{a} = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix}, \vec{b} = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \end{pmatrix}, \vec{a} \pm \vec{b} = \begin{pmatrix} a_1 \pm b_1 \\ a_2 \pm b_2 \end{pmatrix}$$

$$k \cdot \vec{a} = k \cdot \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} k \cdot a_1 \\ k \cdot a_2 \end{pmatrix} \quad \text{pri } k \in \mathbb{R}$$

Skalarni produkt v $\mathbb{R}^2$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_1 \cdot b_1 + a_2 \cdot b_2$$

Absolutna vrednost (dolžina) vektorja v $\mathbb{R}^2$

$$|\vec{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2}$$

Normalni vektorji $\vec{n}$ na $\vec{a} = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^2$

$$\vec{n} = k \cdot \begin{pmatrix} -a_2 \\ a_1 \end{pmatrix} \quad \text{za } |\vec{a}| \neq 0 \text{ in } k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

Vektorji v $\mathbb{R}^n$

puščica od P do Q :

$$P = (p_1 | p_2 | \dots | p_n), Q = (q_1 | q_2 | \dots | q_n)$$

$$\overrightarrow{PQ} = \begin{pmatrix} q_1 - p_1 \\ q_2 - p_2 \\ \vdots \\ q_n - p_n \end{pmatrix}$$

Pravila za računanje v $\mathbb{R}^n$

$$\vec{a} = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ \vdots \\ a_n \end{pmatrix}, \vec{b} = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_n \end{pmatrix}, \vec{a} \pm \vec{b} = \begin{pmatrix} a_1 \pm b_1 \\ a_2 \pm b_2 \\ \vdots \\ a_n \pm b_n \end{pmatrix}$$

$$k \cdot \vec{a} = k \cdot \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ \vdots \\ a_n \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} k \cdot a_1 \\ k \cdot a_2 \\ \vdots \\ k \cdot a_n \end{pmatrix} \quad \text{pri } k \in \mathbb{R}$$

Skalarni produkt v $\mathbb{R}^n$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_1 \cdot b_1 + a_2 \cdot b_2 + \dots + a_n \cdot b_n$$

Absolutna vrednost (dolžina) vektorja v $\mathbb{R}^n$

$$|\vec{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2 + \dots + a_n^2}$$

Kriterij pravokotnosti v $\mathbb{R}^2$ in $\mathbb{R}^3$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = 0 \Leftrightarrow \vec{a} \perp \vec{b} \text{ za } |\vec{a}| \neq 0 \text{ in } |\vec{b}| \neq 0$$

Kriterij vzporednosti v $\mathbb{R}^2$ in $\mathbb{R}^3$

$$\vec{a} \parallel \vec{b} \Leftrightarrow \vec{a} = k \cdot \vec{b} \text{ za } |\vec{a}| \neq 0, |\vec{b}| \neq 0 \text{ in } k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

Kot φ med $\vec{a}$ in $\vec{b}$ v $\mathbb{R}^2$ in $\mathbb{R}^3$

$$\cos(\varphi) = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{|\vec{a}| \cdot |\vec{b}|} \text{ za } |\vec{a}| \neq 0 \text{ in } |\vec{b}| \neq 0$$

Enotski vektor $\vec{a}_0$ v smeri $\vec{a}$

$$\vec{a}_0 = \frac{1}{|\vec{a}|} \cdot \vec{a} \text{ za } |\vec{a}| \neq 0$$

Vektorski produkt $\mathbb{R}^3$

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \end{pmatrix} \times \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ b_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a_2 \cdot b_3 - a_3 \cdot b_2 \\ a_3 \cdot b_1 - a_1 \cdot b_3 \\ a_1 \cdot b_2 - a_2 \cdot b_1 \end{pmatrix}$$

11 Premice

g ... premica	$\vec{g}$ ... smerni vektor premice g $\vec{n}$ ... normalni vektor premice g X, P ... točki na premici g k ... naklon (smerni koeficient, vzpon) premice g α ... naklonski kot premice g $a, b, c, k, d \in \mathbb{R}$
-----------------	--

Parametrična predstavitev premice g v $\mathbb{R}^2$ in $\mathbb{R}^3$

$$g: X = P + t \cdot \vec{g} \text{ pri } t \in \mathbb{R}$$

Enačba premice g v $\mathbb{R}^2$

eksplicitna oblika enačbe premice: $g: y = k \cdot x + d$ pri tem velja $k = \tan(\alpha)$

splošna enačba premice: $g: a \cdot x + b \cdot y = c$

predstavitev z normalnim vektorjem: $g: \vec{n} \cdot X = \vec{n} \cdot P$ } pri tem velja $\vec{n} \parallel \begin{pmatrix} a \\ b \end{pmatrix}$ za $\begin{pmatrix} a \\ b \end{pmatrix} \neq \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$

12 Matrike

$$a_{ij}, b_{ij} \in \mathbb{R}; i, j, m, n, p \in \mathbb{N} \setminus \{0\}; k \in \mathbb{R}$$

Seštevanje/odštevanje matrik

$$\begin{pmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix} \pm \begin{pmatrix} b_{11} & \dots & b_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ b_{m1} & \dots & b_{mn} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a_{11} \pm b_{11} & \dots & a_{1n} \pm b_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} \pm b_{m1} & \dots & a_{mn} \pm b_{mn} \end{pmatrix}$$

Množenje matrice s številom k

$$k \cdot \begin{pmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} k \cdot a_{11} & \dots & k \cdot a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ k \cdot a_{m1} & \dots & k \cdot a_{mn} \end{pmatrix}$$

Množenje matrik

A ... $m \times p$ -matrica

B ... $p \times n$ -matrica

$C = A \cdot B$ ... $m \times n$ -matrica

$$\begin{pmatrix} a_{11} & \dots & a_{1p} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{i1} & \dots & a_{ip} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & \dots & a_{mp} \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} b_{11} & \dots & b_{1j} & \dots & b_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ b_{p1} & \dots & b_{pj} & \dots & b_{pn} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} c_{11} & \dots & c_{1j} & \dots & c_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ c_{i1} & \dots & c_{ij} & \dots & c_{in} \\ \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ c_{m1} & \dots & c_{mj} & \dots & c_{mn} \end{pmatrix} \quad \text{pri } c_{ij} = a_{i1} \cdot b_{1j} + a_{i2} \cdot b_{2j} + \dots + a_{ip} \cdot b_{pj}$$

Enotska matrica E

$$E = \begin{pmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 1 & \ddots & \vdots \\ \vdots & \ddots & \ddots & 0 \\ 0 & \dots & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

Transponirana matrica A^T

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

$$A^T = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{21} & \dots & a_{m1} \\ a_{12} & a_{22} & \dots & a_{m2} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{1n} & a_{2n} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

Inverzna matrica A^{-1} neke kvadratne matrice A

$$A \cdot A^{-1} = A^{-1} \cdot A = E$$

Sistemi linearnih enačb v zapisu z matrikami (n enačb z n neznankami)

$$a_{11} \cdot x_1 + a_{12} \cdot x_2 + \dots + a_{1n} \cdot x_n = b_1$$

$$a_{21} \cdot x_1 + a_{22} \cdot x_2 + \dots + a_{2n} \cdot x_n = b_2$$

...

$$a_{n1} \cdot x_1 + a_{n2} \cdot x_2 + \dots + a_{nn} \cdot x_n = b_n$$

$$\underbrace{\begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{pmatrix}}_A \cdot \underbrace{\begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix}}_{\vec{x}} = \underbrace{\begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_n \end{pmatrix}}_{\vec{b}}$$

Če obstaja inverzna matrica A^{-1} , potem velja: $\vec{x} = A^{-1} \cdot \vec{b}$

Proizvodni procesi

A ... kvadratna matrica prepletenosti

E ... enotska matrica

$\vec{x}$ ... vektor proizvodnje

$\vec{n}$ ... vektor povpraševanja

$$\vec{x} = A \cdot \vec{x} + \vec{n}$$

$$\vec{x} = (E - A)^{-1} \cdot \vec{n}$$

$$\vec{n} = (E - A) \cdot \vec{x}$$

13 Zaporedja in vrste

Aritmetično zaporedje

$$(a_n) = (a_1, a_2, a_3, \dots)$$

$$d = a_{n+1} - a_n$$

rekurzivna oblika zapisa splošnega člana

$$a_{n+1} = a_n + d \text{ in navedba } a_1$$

eksplicitna oblika zapisa splošnega člana

$$a_n = a_1 + (n - 1) \cdot d$$

Končna aritmetična vrsta

vsota s_n prvih n členov aritmetičnega zaporedja

$$s_n = \sum_{i=1}^n a_i = a_1 + a_2 + \dots + a_{n-1} + a_n$$

$$s_n = \frac{n}{2} \cdot (a_1 + a_n) = \frac{n}{2} \cdot [2 \cdot a_1 + (n - 1) \cdot d]$$

Geometrijsko zaporedje

$$(b_n) = (b_1, b_2, b_3, \dots)$$

$$q = \frac{b_{n+1}}{b_n}$$

rekurzivna oblika zapisa splošnega člana

$$b_{n+1} = b_n \cdot q \text{ in navedba } b_1$$

eksplicitna oblika zapisa splošnega člana

$$b_n = b_1 \cdot q^{n-1}$$

Končna geometrijska vrsta

vsota s_n prvih n členov geometrijskega zaporedja

$$s_n = \sum_{i=1}^n b_i = b_1 + b_2 + \dots + b_{n-1} + b_n$$

$$s_n = b_1 \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1} \text{ za } q \neq 1$$

Neskončna geometrijska vrsta

$\sum_{n=1}^{\infty} b_n$ je konvergentna natanko tedaj, ko je $|q| < 1$

$$s = \lim_{n \rightarrow \infty} s_n = \frac{b_1}{1 - q} \text{ za } |q| < 1$$

14 Mere spremembe

Za realno funkcijo f , definirano na intervalu $[a; b]$ velja:

Absolutna sprememba funkcije f na $[a; b]$

$$f(b) - f(a)$$

Relativna (odstotna) sprememba funkcije f na $[a; b]$

$$\frac{f(b) - f(a)}{f(a)} \text{ za } f(a) \neq 0$$

Diferenčni količnik (povprečna hitrost spreminjanja) funkcije f na $[a; b]$ oz. na $[x; x + \Delta x]$

$$\frac{f(b) - f(a)}{b - a} \text{ oz. } \frac{f(x + \Delta x) - f(x)}{\Delta x} \text{ za } b \neq a \text{ oz. } \Delta x \neq 0$$

Diferencialni količnik (lokalna oz. »trenutna« hitrost spreminjanja) funkcije f na mestu x

$$f'(x) = \lim_{x_1 \rightarrow x} \frac{f(x_1) - f(x)}{x_1 - x} \text{ oz. } f'(x) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{f(x + \Delta x) - f(x)}{\Delta x}$$

15 Procesi rasti in upadanja

t ... čas

$N(t)$ ... stanje ob času t

$N_0 = N(0)$ ... stanje ob času $t = 0$

Linearni

$k \in \mathbb{R}^+$

linearna rast $N(t) = N_0 + k \cdot t$

linearno upadanje $N(t) = N_0 - k \cdot t$

Eksponentni

$a, \lambda \in \mathbb{R}^+$ pri $a \neq 1$ in $N_0 > 0$

a ... faktor spreminjanja

eksponentna rast $N(t) = N_0 \cdot a^t$ za $a > 1$ $N(t) = N_0 \cdot e^{\lambda \cdot t}$

eksponentno upadanje $N(t) = N_0 \cdot a^t$ za $0 < a < 1$ $N(t) = N_0 \cdot e^{-\lambda \cdot t}$

Omejeni

$S, a, \lambda \in \mathbb{R}^+$ pri $0 < a < 1$

S ... vrednost zasičenosti, kapacitetna meja (nosilna kapaciteta)

omejena rast (funkcija zasičenosti) $N(t) = S - b \cdot a^t$ pri $b = S - N_0$ $N(t) = S - b \cdot e^{-\lambda \cdot t}$ pri $b = S - N_0$

omejeno upadanje (funkcija izzvenetja) $N(t) = S + b \cdot a^t$ pri $b = |S - N_0|$ $N(t) = S + b \cdot e^{-\lambda \cdot t}$ pri $b = |S - N_0|$

Logistični

$S, a, \lambda \in \mathbb{R}^+$ pri $0 < a < 1$ in $N_0 > 0$

S ... vrednost zasičenosti, kapacitetna meja (nosilna kapaciteta)

logistična rast $N(t) = \frac{S}{1 + c \cdot a^t}$ pri $c = \frac{S - N_0}{N_0}$ $N(t) = \frac{S}{1 + c \cdot e^{-\lambda \cdot t}}$ pri $c = \frac{S - N_0}{N_0}$

16 Odvod in integral

$f, g, h \dots$ odvedljive funkcije, definirane na celotni $\mathbb{R}$ ali na nekem intervalu

$f', g', h' \dots$ funkcije odvodov

$F, G, H \dots$ primitivne funkcije

$C, k, q \in \mathbb{R}; a \in \mathbb{R}^+ \setminus \{1\}$

Nedoločeni integral

$$\int f(x) dx = F(x) + C \quad \text{pri} \quad F' = f$$

Določeni integral

$$\int_a^b f(x) dx = F(x) \Big|_a^b = F(b) - F(a)$$

Funkcija	Funkcija odvoda	Primitivna funkcija
$f(x) = k$	$f'(x) = 0$	$F(x) = k \cdot x$
$f(x) = x^q$	$f'(x) = q \cdot x^{q-1}$	$F(x) = \frac{x^{q+1}}{q+1}$ za $q \neq -1$ $F(x) = \ln(x)$ za $q = -1$
$f(x) = e^x$	$f'(x) = e^x$	$F(x) = e^x$
$f(x) = a^x$	$f'(x) = \ln(a) \cdot a^x$	$F(x) = \frac{a^x}{\ln(a)}$
$f(x) = \ln(x)$	$f'(x) = \frac{1}{x}$	$F(x) = x \cdot \ln(x) - x$
$f(x) = \log_a(x)$	$f'(x) = \frac{1}{x \cdot \ln(a)}$	$F(x) = \frac{1}{\ln(a)} \cdot (x \cdot \ln(x) - x)$
$f(x) = \sin(x)$	$f'(x) = \cos(x)$	$F(x) = -\cos(x)$
$f(x) = \cos(x)$	$f'(x) = -\sin(x)$	$F(x) = \sin(x)$
$f(x) = \tan(x)$	$f'(x) = 1 + \tan^2(x) = \frac{1}{\cos^2(x)}$	$F(x) = -\ln(\cos(x))$
$g(x) = k \cdot f(x)$	$g'(x) = k \cdot f'(x)$	$G(x) = k \cdot F(x)$
$h(x) = f(x) \pm g(x)$	$h'(x) = f'(x) \pm g'(x)$	$H(x) = F(x) \pm G(x)$
$g(x) = f(k \cdot x)$	$g'(x) = k \cdot f'(k \cdot x)$	$G(x) = \frac{1}{k} \cdot F(k \cdot x)$

Pravila za odvajanje

faktorsko pravilo	$(k \cdot f)' = k \cdot f'$
pravilo vsote	$(f \pm g)' = f' \pm g'$
pravilo produkta	$(f \cdot g)' = f' \cdot g + f \cdot g'$
pravilo količnika (kvocienta)	$\left(\frac{f}{g}\right)' = \frac{f' \cdot g - f \cdot g'}{g^2}$ za $g(x) \neq 0$
verižno pravilo (pravilo kompozituma, odvod posredne funkcije)	$h(x) = f(g(x)) \Rightarrow h'(x) = f'(g(x)) \cdot g'(x)$

Metoda integriranja – linearna substitucija

$$\int f(a \cdot x + b) dx = \frac{F(a \cdot x + b)}{a} + C$$

Prostornina rotacijskih teles V

Rotacija grafa funkcije f pri $y = f(x)$ okoli koordinatne osi

rotacija okoli osi x ($a \leq x \leq b$)

$$V_x = \pi \cdot \int_a^b y^2 dx$$

rotacija okoli osi y ($c \leq y \leq d$)

$$V_y = \pi \cdot \int_c^d x^2 dy$$

Dolžina loka s grafa funkcije f na intervalu $[a; b]$

$$s = \int_a^b \sqrt{1 + (f'(x))^2} dx$$

Linearna povprečna vrednost m funkcije f na intervalu $[a; b]$

$$m = \frac{1}{b-a} \cdot \int_a^b f(x) dx$$

17 Diferencialne enačbe 1. reda

Diferencialne enačbe z ločljivima spremenljivkama

$$y' = f(x) \cdot g(y) \text{ oz. } \frac{dy}{dx} = f(x) \cdot g(y) \text{ pri } y = y(x)$$

Linearna diferencialna enačba 1. reda s konstantnimi koeficienti

y ... splošna rešitev nehomogene diferencialne enačbe

y_h ... splošna rešitev homogene diferencialne enačbe $y' + a \cdot y = 0$

y_p ... partikularna (posebna) rešitev nehomogene diferencialne enačbe

s ... nehomogeni del (funkcija motnje)

$$y' + a \cdot y = s(x) \text{ pri } a \in \mathbb{R}, y = y(x)$$

$$y = y_h + y_p$$

18 Statistika

$x_1, x_2, \dots, x_n$ ... nabor n realnih števil

Pri tem nastopa k različnih vrednosti $x_1, x_2, \dots, x_k$.

H_i ... absolutna frekvenca (pogostost) za x_i pri $H_1 + H_2 + \dots + H_k = n$

Relativna frekvenca (pogostost) h_i za x_i

$$h_i = \frac{H_i}{n}$$

Mere centralne tendence (mere lege)

aritmetična sredina $\bar{x}$

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i$$

$$\bar{x} = \frac{x_1 \cdot H_1 + x_2 \cdot H_2 + \dots + x_k \cdot H_k}{n} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^k x_i \cdot H_i$$

mediana $\tilde{x}$ pri metričnih podatkih

$x_{(1)} \leq x_{(2)} \leq \dots \leq x_{(n)}$ ... urejeni nabor z n vrednostmi

$$\tilde{x} = \begin{cases} x_{(\frac{n+1}{2})} & \dots \text{ za lihe } n \\ \frac{1}{2} \cdot (x_{(\frac{n}{2})} + x_{(\frac{n}{2}+1)}) & \dots \text{ za sode } n \end{cases}$$

Kvartili

q_1 : Najmanj 25 % vrednosti je manjših ali enakih q_1 , hkrati je vsaj 75 % vrednosti večjih ali enakih q_1 .

$q_2 = \tilde{x}$: Najmanj 50 % vrednosti je manjših ali enakih q_2 , hkrati je vsaj 50 % vrednosti večjih ali enakih q_2 .

q_3 : Najmanj 75 % vrednosti je manjših ali enakih q_3 , hkrati je vsaj 25 % vrednosti večjih ali enakih q_3 .

Mere razpršenosti

variacijski razmik: $x_{\max} - x_{\min}$

(inter)kvartilni razmik: $q_3 - q_1$

s^2 ... (empirična) varianca podatkov

s ... (empirični) standardni odklon podatkov

$$s^2 = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

$$s = \sqrt{\frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

$$s^2 = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^k (x_i - \bar{x})^2 \cdot H_i$$

$$s = \sqrt{\frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^k (x_i - \bar{x})^2 \cdot H_i}$$

Če je na podlagi vzorca z velikostjo n potrebno oceniti varianco neke populacije:

$$s_{n-1}^2 = \frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

$$s_{n-1} = \sqrt{\frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

$$s_{n-1}^2 = \frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^k (x_i - \bar{x})^2 \cdot H_i$$

$$s_{n-1} = \sqrt{\frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^k (x_i - \bar{x})^2 \cdot H_i}$$

19 Verjetnost

$n \in \mathbb{N} \setminus \{0\}; k \in \mathbb{N}$ pri $k \leq n$

$A, B \dots$ dogodka

$\bar{A}$ oz. $\neg A \dots$ nasprotni dogodek dogodka A

$A \cap B$ oz. $A \wedge B \dots$ A in B (hkrati nastopita tako dogodek A kakor tudi dogodek B)

$A \cup B$ oz. $A \vee B \dots$ A ali B (nastopi vsaj eden od dogodkov A ali B)

$P(A) \dots$ verjetnost, da se zgodi dogodek A

$P(A|B) \dots$ verjetnost, da se zgodi dogodek A , pri predpostavki, da se je zgodil dogodek B
(pogojna verjetnost)

Fakulteta (faktoriela)

$$n! = n \cdot (n-1) \cdot \dots \cdot 1$$

$$0! = 1$$

$$1! = 1$$

Binomski koeficienti

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{k! \cdot (n-k)!}$$

Verjetnost pri Laplacevem poskusu

$$P(A) = \frac{\text{število ugodnih izidov za } A}{\text{število vseh možnih izidov}}$$

Osnovna pravila

$$P(\bar{A}) = 1 - P(A)$$

$$\text{oz. } P(\neg A) = 1 - P(A)$$

$$P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B|A) = P(B) \cdot P(A|B)$$

$$\text{oz. } P(A \wedge B) = P(A) \cdot P(B|A) = P(B) \cdot P(A|B)$$

Če sta A in B (stohastično) med seboj neodvisna:

$$P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B)$$

$$\text{oz. } P(A \wedge B) = P(A) \cdot P(B)$$

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

$$\text{oz. } P(A \vee B) = P(A) + P(B) - P(A \wedge B)$$

Če sta A in B nezdružljiva:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B)$$

$$\text{oz. } P(A \vee B) = P(A) + P(B)$$

Pogojna verjetnost dogodka A pri pogoju B

$$P(A|B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$$

$$\text{oz. } P(A|B) = \frac{P(A \wedge B)}{P(B)}$$

Bayesov izrek

$$P(A|B) = \frac{P(A) \cdot P(B|A)}{P(B)} = \frac{P(A) \cdot P(B|A)}{P(A) \cdot P(B|A) + P(\bar{A}) \cdot P(B|\bar{A})}$$

oz.

$$P(A|B) = \frac{P(A) \cdot P(B|A)}{P(B)} = \frac{P(A) \cdot P(B|A)}{P(A) \cdot P(B|A) + P(\neg A) \cdot P(B|\neg A)}$$

Pričakovana vrednost μ diskretne slučajne spremenljivke X z vrednostmi $x_1, x_2, \dots, x_n$

$$\mu = E(X) = x_1 \cdot P(X = x_1) + x_2 \cdot P(X = x_2) + \dots + x_n \cdot P(X = x_n) = \sum_{i=1}^n x_i \cdot P(X = x_i)$$

Varianca σ^2 diskretne slučajne spremenljivke X z vrednostmi $x_1, x_2, \dots, x_n$

$$\sigma^2 = V(X) = \sum_{i=1}^n (x_i - \mu)^2 \cdot P(X = x_i)$$

Standardni odklon σ

$$\sigma = \sqrt{V(X)}$$

Binomska porazdelitev

$$n \in \mathbb{N} \setminus \{0\}; k \in \mathbb{N}; p \in \mathbb{R} \text{ pri } k \leq n \text{ in } 0 \leq p \leq 1$$

Slučajna spremenljivka X je binomsko porazdeljena s parametroma n in p

$$P(X = k) = \binom{n}{k} \cdot p^k \cdot (1 - p)^{n-k}$$

pričakovana vrednost: $E(X) = \mu = n \cdot p$

varianca: $V(X) = \sigma^2 = n \cdot p \cdot (1 - p)$

Normalna porazdelitev

$$\mu, \sigma \in \mathbb{R} \text{ pri } \sigma > 0$$

f ... funkcija gostote verjetnosti

F ... porazdelitvena funkcija

φ ... funkcija gostote verjetnosti za standardizirano normalno porazdelitev

Φ ... porazdelitvena funkcija standardizirane normalne porazdelitve

Normalna porazdelitev $N(\mu; \sigma^2)$: slučajna spremenljivka X je normalno porazdeljena s pričakovano vrednostjo μ in standardnim odklonom σ oz. varianco σ^2

$$P(X \leq x_1) = F(x_1) = \int_{-\infty}^{x_1} f(x) dx = \int_{-\infty}^{x_1} \frac{1}{\sigma \cdot \sqrt{2 \cdot \pi}} \cdot e^{-\frac{1}{2} \cdot \left(\frac{x-\mu}{\sigma}\right)^2} dx$$

Verjetnosti za σ -okolice

$$P(\mu - \sigma \leq X \leq \mu + \sigma) \approx 0,683$$

$$P(\mu - 2 \cdot \sigma \leq X \leq \mu + 2 \cdot \sigma) \approx 0,954$$

$$P(\mu - 3 \cdot \sigma \leq X \leq \mu + 3 \cdot \sigma) \approx 0,997$$

Standardizirana normalna porazdelitev $N(0; 1)$

$$z = \frac{x - \mu}{\sigma}$$

$$\phi(z) = P(Z \leq z) = \int_{-\infty}^z \varphi(x) dx = \frac{1}{\sqrt{2 \cdot \pi}} \cdot \int_{-\infty}^z e^{-\frac{x^2}{2}} dx$$

$$\phi(-z) = 1 - \phi(z)$$

$$P(-z \leq Z \leq z) = 2 \cdot \phi(z) - 1$$

$P(-z \leq Z \leq z)$	= 90 %	= 95 %	= 99 %
z	$\approx 1,645$	$\approx 1,960$	$\approx 2,576$

Območje razpršenosti in interval zaupanja (konfidenčni interval)

$\mu, \sigma, \alpha \in \mathbb{R}$ pri $\sigma > 0$ in $0 < \alpha < 1$

$\bar{x}$ ... srednja vrednost (povprečna vrednost) vzorca

s_{n-1} ... standardni odklon vzorca

n ... obseg (velikost) vzorca

$z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ ... $(1-\frac{\alpha}{2})$ -kvantil standardizirane normalne porazdelitve

$t_{f, 1-\frac{\alpha}{2}}$ ... $(1-\frac{\alpha}{2})$ -kvantil t -porazdelitve z f prostostnimi stopnjami

Dvostransko $(1-\alpha)$ -območje razpršenosti za posamično vrednost normalno porazdeljene slučajne spremenljivke

$$\left[\mu - z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \sigma; \mu + z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \sigma \right]$$

Dvostransko $(1-\alpha)$ -območje razpršenosti za srednjo vrednost vzorca normalno porazdeljenih vrednosti

$$\left[\mu - z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}}; \mu + z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \right]$$

Dvostranski $(1-\alpha)$ -interval zaupanja (konfidenčni interval) za pričakovano vrednost normalno porazdeljene slučajne spremenljivke

$$\sigma \text{ znan: } \left[\bar{x} - z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}}; \bar{x} + z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \right]$$

$$\sigma \text{ neznan: } \left[\bar{x} - t_{f, 1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{s_{n-1}}{\sqrt{n}}; \bar{x} + t_{f, 1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{s_{n-1}}{\sqrt{n}} \right] \quad \text{pri } f = n - 1$$

20 Linearna regresija

$(x_1, y_1), (x_2, y_2), \dots, (x_n, y_n)$ ... pari vrednosti

$\bar{x}, \bar{y}$ ... aritmetična sredina za x_i oz. y_i

Linearna regresijska funkcija f pri $f(x) = k \cdot x + d$

$$k = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

$$d = \bar{y} - k \cdot \bar{x}$$

Pearsonov korelacijski koeficient

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \cdot \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

21 Finančna matematika

Obresti in obrestne obresti

K_0 ... začetni kapital

K_n ... končni kapital po n letih

i ... letna obrestna mera

navadno obrestovanje: $K_n = K_0 \cdot (1 + i \cdot n)$

obrestno obrestovanje: $K_n = K_0 \cdot (1 + i)^n$

Podletno obrestovanje

m ... število obdobj obrestovanja na leto

za obdobja obrestovanja veljajo naslednje okrajšave:

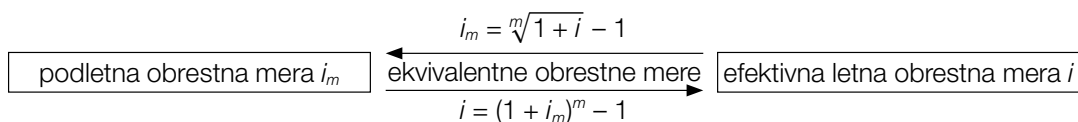
p. a. ... na leto

p. s. ... na polletje (semester)

p. q. ... na četrletje (kvartal)

p. m. ... na mesec

$$K_n = K_0 \cdot (1 + i_m)^{n \cdot m}$$

Rentni račun (periodični zneski)

R ... višina obroka

n ... število obrokov

i ... obrestna mera

$q = 1 + i$ ... obrestovalni faktor

predpostavka: obdobje rente = obdobje obrestovanja

	postnumerandno	prenumerandno
končna vrednost E	$E_{\text{post}} = R \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1}$	$E_{\text{pre}} = R \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1} \cdot q$
začetna vrednost B	$B_{\text{post}} = R \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1} \cdot \frac{1}{q^n}$	$B_{\text{pre}} = R \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1} \cdot \frac{1}{q^{n-1}}$

Odplačilni načrt (amortizacijski načrt dolga)

časovno obdobje	obresti (obrestni delež)	razdolžnina (odplačilni delež)	anuiteta (obrok)	ostanek dolga
0				K_0
1	$K_0 \cdot i$	T_1	$A_1 = K_0 \cdot i + T_1$	$K_1 = K_0 - T_1$
...	...	...	...	...

22 Investicijski račun

E_t ... dohodki v letu t

A_t ... izdatki v letu t

A_0 ... nabavni stroški

R_t ... povračila (presežki) v letu t

i ... kalkulacijska (obračunska) obrestna mera (letna obrestna mera)

n ... amortizacijska doba v letih

i_w ... obrestna mera ponovne naložbe (letna obrestna mera)

E ... končna vrednost ponovno naloženih povračil

$$R_t = E_t - A_t$$

Vrednost kapitala C_0

$$C_0 = -A_0 + \left[\frac{R_1}{(1+i)} + \frac{R_2}{(1+i)^2} + \dots + \frac{R_n}{(1+i)^n} \right]$$

Interna obrestna mera i_{intern}

$$-A_0 + \left[\frac{R_1}{(1+i_{\text{intern}})} + \frac{R_2}{(1+i_{\text{intern}})^2} + \dots + \frac{R_n}{(1+i_{\text{intern}})^n} \right] = 0$$

Modificirana interna obrestna mera i_{mod}

$$A_0 \cdot (1+i_{\text{mod}})^n = E \quad \text{pri} \quad E = R_1 \cdot (1+i_w)^{n-1} + R_2 \cdot (1+i_w)^{n-2} + \dots + R_{n-1} \cdot (1+i_w) + R_n$$

23 Teorija stroškov in cen

x ... proizvedena, ponujena, povpraševana oz. prodana količina ($x \geq 0$)

funkcija stroškov K	$K(x)$
fiksni stroški F	$K(0)$
funkcija variabilnih stroškov K_v	$K_v(x) = K(x) - F$
funkcija mejnih stroškov K'	$K'(x)$
funkcija stroškov na enoto (funkcija povprečnih stroškov) $\bar{K}$	$\bar{K}(x) = \frac{K(x)}{x}$
funkcija variabilnih stroškov na enoto (funkcija povprečnih variabilnih stroškov) $\bar{K}_v$	$\bar{K}_v(x) = \frac{K_v(x)}{x}$
optimum obratovanja x_{opt}	$\bar{K}'(x_{opt}) = 0$ (minimum od $\bar{K}$)
dolgoročno najnižja cena (cena, ki pokriva stroške)	$\bar{K}(x_{opt})$
minimum obratovanja x_{min}	$\bar{K}_v'(x_{min}) = 0$ (minimum od $\bar{K}_v$)
kratkoročno najnižja cena	$\bar{K}_v(x_{min})$
obračaj (prevoj) stroškov	$K''(x) = 0$
progresivni potek stroškov	$K''(x) > 0$
degresivni potek stroškov	$K''(x) < 0$
cena p	
cenovna funkcija povpraševanja (funkcija cene v odvisnosti od prodaje) p_N	$p_N(x)$
cenovna funkcija ponudbe p_A	$p_A(x)$
tržno ravnovesje	$p_A(x) = p_N(x)$
najvišja cena	$p_N(0)$
količina zasičenosti	$p_N(x) = 0$
funkcija izkupička (funkcija prometa) E	$E(x) = p \cdot x$ oz. $E(x) = p_N(x) \cdot x$
funkcija mejnega izkupička E'	$E'(x)$
funkcija dobička G	$G(x) = E(x) - K(x)$
funkcija mejnega dobička G'	$G'(x)$
spodnja meja dobička (break-even-point, prag dobička, točka preloma) x_u ;	$G(x_u) = G(x_o) = 0$ pri $x_u \leq x_o$
zgornja meja dobička x_o	
območje dobička (zona dobička)	$[x_u; x_o]$
Cournotova točka C	$C = (x_c p_N(x_c))$ pri $G'(x_c) = 0$

24 Osnove tehnike in naravoslovja

ρ ... gostota	t ... čas
m ... masa	s ... pot
V ... prostornina (volumen)	v ... hitrost
F ... sila	a ... pospešek
W ... delo	v_0 ... začetna hitrost
P ... moč	

---

gostota	$\rho = \frac{m}{V}$
---------	----------------------

---

sila	$F = m \cdot a$
------	-----------------

---

delo	$W = F \cdot s$
------	-----------------

---

moč	$P = \frac{W}{t}$
-----	-------------------

Gibalni procesi

hitrost pri enakomernem premočrtnem gibanju	$v = \frac{s}{t}$
---	-------------------

---

hitrost pri enakomerno pospešenem premočrtnem gibanju	$v = a \cdot t + v_0$
---	-----------------------

---

hitrost v odvisnosti od časa t	$v(t) = s'(t)$
----------------------------------	----------------

---

pospešek v odvisnosti od časa t	$a(t) = v'(t) = s''(t)$
-----------------------------------	-------------------------

---

Indeks

A

absolutna frekvenca
(pogostost) 15
absolutna sprememba 11
absolutna vrednost vektorja 8
amortizacijska doba 19
amortizacijski načrt 19
amplituda 7
anuiteta 19
aritmetična vrsta 11
aritmetično zaporedje 11

B

Bayesov izrek 16
binomska porazdelitev 17
binomske formule 4
binomski koeficient 16
break-even-point 21

C

cela števila 3
cena 21
cena, ki pokriva stroške 21
cenovna funkcija ponudbe 21
cenovna funkcija
povpraševanja 21
centi- 3
cena dobička 21
Cournotova točka 21

D

deci- 3
degresivni potek stroškov 21
deka- 3
desetiški logaritem 4
delo 22
deltoid 5
diferencialne enačbe 14
diferencialni količnik 11
diferenčni količnik 11
diskretna slučajna
spremenljivka 17
dolgoročno najnižja cena 21
določeni integral 13
dolžina periode 7

E

efektivna letna obrestna mera 19
eksplicitna oblika zapisa 11
eksponentna rast 12
eksponentno upadanje 12
ekvivalentne obrestne mere 19
element 3
enačba premice 9
enakomerno pospešeno
premočrtno gibanje 22
enakomerno premočrtno
gibanje 22

enakostranični trikotnik 5
enotska krožnica 7
enotska matrika 10
enotski vektor 9

F

faktor spreminjanja 12
faktoriela 16
faktorsko pravilo 13
fakulteta 16
fazni zamik 7
fiksni stroški 21
finančna matematika 18
frekvenca 7
funkcija cene v odvisnosti od
prodaje 21
funkcija dobička 21
funkcija gostote 17
funkcija izkupička 21
funkcija izzvenetja 13
funkcija mejnega dobička 21
funkcija mejnega izkupička 21
funkcija mejnih stroškov 21
funkcija motnje 14
funkcija odvoda 13
funkcija povprečnih stroškov 21
funkcija povprečnih variabilnih
stroškov 21
funkcija prometa 21
funkcija stroškov 21
funkcija stroškov na enoto 21
funkcija variabilnih stroškov 21
funkcija variabilnih stroškov na
enoto 21
funkcija zasičenosti 12

G

geometrijska sredina 15
geometrijska vrsta 11
geometrijsko zaporedje 11
gibalni procesi 22
giga- 3
gostota 22

H

hekto- 3
Heronova formula za ploščino 5
hipotenuza 5
hitrost 22
homogena diferencialna
enačba 14

I

imaginarni del
(imaginarna komponenta) 8
integral 13
interkvartilni razmik 15
interna obrestna mera 20

interval zaupanja 18
inverzna matrika 10
investicijski račun 19
izrek o sorazmerjih 5

K

kalkulacijska (obračunska) obrestna
mera 19
kapacitetna meja 12
kateta 5, 7
kilo- 3
kocka 6
količina zasičenosti 21
kompleksna števila 8
komponentna oblika 8
končna vrednost 19, 20
končni kapital 18
konfidenčni interval 18
korelacijski koeficient 18
koreni 3
kosinus 7
kosinusni izrek 7
kot 7
kotna mera (stopinje) 7
kratkoročno najnižja cena 21
kriterij pravokotnosti 9
kriterij vzporednosti 9
krog 6
krogla 6
krožna frekvenca 7
krožni izsek 6
krožni lok 6
kvader 6
kvadrat 5
kvadratne enačbe 4
kvantil 18
kvartil 15
kvartilni razmik 15

L

Laplacev poskus 16
letna obrestna mera 19, 20
linearna povprečna vrednost 14
linearna rast 12
linearna regresija 18
linearna substitucija 14
linearni faktorji 4
linearno upadanje 12
ločljivi spremenljivki 14
ločna dolžina 14
ločna mera 7
logaritmi 4
logistična rast 12
lokalna hitrost spreminjanja 11

M

masa 22
matrika 10

matrika prepletenosti 10
mediana 15
mega- 3
meja dobička 21
mera spremembe 11
mere centralne tendence 15
mere razpršenosti 15
mikro- 3
mili- 3
minimum obratovanja 21
množice 3
moč 22
modificirana interna obrestna
mera 20

N

nabavni stroški 20
najvišja cena 21
naklon 9
naklonski kot 9
nano- 3
naravna števila 3
naravni logaritem 4
nasprotni dogodek 16
navadno obrestovanje 19
nedoločeni integral 13
nehomogena diferencialna
enačba 14
neskončna geometrijska vrsta 11
nihajni čas 7
normalna porazdelitev 17
normalni vektor 8
nosilna kapaciteta 12

O

območje dobička 21
območje razpršenosti 18
obračaj (prevoj) stroškov 21
obresti 19
obrestna mera 19
obrestna mera ponovne naložbe
19
obrestne obresti 19
obrestni delež 19
obrestovalni faktor 19
obrestovanje 19
obrok 19
obseg 5, 6
obseg (velikost) vzorca 18
odplačilni načrt 19
odstotna sprememba 11
odvod 13
odvod kompozituma 13
odvod posredne funkcije 13
omejena rast 12
omejeno upadanje 12
optimum obratovanja 21
osnovna ploskev 6
ostanek doga 19

P

paralelogram 5
parametrična predstavitev 9
piko- 3
piramida 6
Pitagorov izrek 5
plašč (ploščina plašča) 6
ploščina 5
podletno obrestovanje 19
podmnožica 3
podobnost 5
pogojna verjetnost 16
polarne oblike 8
porazdelitvena funkcija 17
pospešek 22
postnumerandno 19
potence 3
povprečna hitrost spreminjanja 11
povprečna vrednost 14
povračila (presežki) 20
površina 6
prag dobička (točka preloma) 21
prava podmnožica 3
pravila za odvajanje 13
pravilo količnika (kvocienta) 13
pravilo produkta 13
pravilo vsote 13
pravokotni trikotnik 5, 7
pravokotnik 5
prazna množica 3
predpone 3
premica 9
prenumerandno 19
preseki 3
pričakovana vrednost 17
primitivna funkcija 13
prizma 6
progresivni potek stroškov 21
proizvodni procesi 10
proizvodni vektor 10
prostornina 6, 14, 22
prostostna stopnja 18

R

racionalna števila 3
racionalni eksponenti 3
ravninski liki 5
razdolžnina (odplačilni delež) 19
razlika množic 3
realna števila 3
realni del (realna komponenta) 8
rekurzivna oblika 11
relativna frekvenca (pogostost) 15
relativna sprememba 11
rentni račun (periodični zneski) 19
romb 5
rotacijsko telo 14

S

sigma-okolice 17
sila 22

sinus 7
sinusna funkcija 7
sinusni izrek 7
sistemi linearnih enačb 10
skalarni produkt 8
slučajna spremenljivka 17
smerni koeficient 9
smerni vektor 9
splošna enačba premice 9
splošni trikotnik 5, 7
srednja vrednost vzorca 18
standardizirana normalna
porazdelitev 17
standardni odklon 15, 17
statistika 15
stožec 6
številске množice 3
štirikotnik 5

T

tangens 7
telesa 6
teorija stroškov in cene 21
tera- 3
 t -porazdelitev 18
transponirana matrika 10
trapez 5
trenutna hitrost spreminjanja 11
trigonometrična formula za
ploščino 7
trigonometrija 7
trikotnik 5
tržno ravnovesje 21

U

unija 3

V

valj 6
variacijski razmik 15
varianca 15, 17
vektor povpraševanja 10
vektorji 8
vektorski produkt 9
verižno pravilo 13
verjetnost 16, 17
Vietov izrek 4
višina obroka 19
vrednost kapitala 20
vrednost zasičenosti 12
vrste 11
vzorec 15, 18

Z

začetna faza 7
začetna vrednost 19
začetni kapital 19
zaporedja 11

σ -okolice 17